

Information om personuppgiftslagen

Uppgifter om enskilda personer finns registrerade i en mängd olika sammanhang. Det kan vara hos myndigheter, företag, organisationer eller hos andra privatpersoner. I vissa fall finns uppgifter om hela befolkningen samlade. Detta gäller till exempel register hos skattemyndigheten och försäkringskassan. I andra fall t.ex. hos företag, registreras bara kunder, anställda, medlemmar m.m. Den omfattande registreringen av uppgifter om enskilda personer kan innebära ett hot mot den personliga integriteten. Det gäller särskilt dataregister. I personuppgiftslagen (SFS 1998:204) finns bestämmelser för att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Lagen, som är anpassad till EU:s bestämmelser, träder i kraft den 24 oktober 1998.

Som behandling av personuppgifter räknas till exempel insamling, registrering, lagring, bearbetning, sammanställning eller samkörning. Lagen omfattar också personuppgifter som skickas, sprids eller tillhandahålls på annat sätt. Det finns inte något krav på att de uppgifter som databehandlas ska vara strukturerade i ett register eller liknande.

Det finns några viktiga undantag från lagen. Lagen gäller till exempel inte för sådan behandling av personuppgifter som en fysisk person utför helt privat. Det innebär att enskilda kan föra en elektronisk dagbok eller ett register över sina vänner och släktingars adresser etc. Enskildas ord- och textbehandling och kommunikation med elektronisk post faller som regel också utanför lagen.

Personuppgifter får behandlas bara om den som är registrerad har lämnat sitt samtycke till detta. Men det finns undantag. Personuppgifter får behandlas utan samtycke om det är föreskrivet i lag. I vissa fall kan det också vara tillåtet om behandlingen är nödvändig för att man t.ex. ska kunna sluta ett avtal med den som är registrerad eller om det behövs för att kunna fullgöra en rättslig skyldighet eller att betydande intressen för den som är registrerad ska kunna skyddas. Personuppgifter får också behandlas om det behövs för att man ska kunna utföra en arbetsuppgift som har samband med myndighetsutövning. I vissa speciella sammanhang kan dessutom skälet till att personuppgifterna behandlas eller lämnas ut till tredje man väga tyngre än den registrerades behov av skydd mot kränkning av den personliga integriteten. Den som är registrerad kan återkalla sitt samtycke. Då får ytterligare personuppgifter inte behandlas. För behandling av känsliga personuppgifter gäller särskilt stränga regler. Sådan känsliga uppgifter är t.ex. hälsa, politiska åsikter och religion.

Mer fakta

Personuppgiftslagen (SFS 1998:204) träder i kraft den 24 oktober 1998. Den bygger på gemensamma regler som har beslutats av EU. Mer information om lagen finns i broschyren Information om personuppgiftslagen, som har tagits fram av Justitiedepartementet. Den som vill veta mer om lagen kan ta del av regeringsproposition 1997/98:44 och konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU18.

Allt material finns tillgängligt på Internet. Du kan nå informationen genom regeringens hemsida www.regeringen.se. Informationsmaterialet finns också att beställa hos Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm, tel 08-405 47 11, fax 08-20 27 34. SFS kan köpas från Fakta Info Direct tel 08-587 67 100, fax 08-587 67 171. Propositioner köper Du hos Riksdagens Tryckeriexpedition tel 08-786 58 10.

Datainspektionen är tillsynsmyndighet och kan lämna information om de nya reglerna. Information finns också på inspektionens hemsida på Internet: www.din.se. Adressen är: Datainspektionen Box 8114, 104 20 Stockholm. Telefon: 08-657 61 00.

Offentlighetsprincipen och tryck- och yttrandefriheten
Offentlighetsprincipen innebär att myndigheterna är skyldiga att lämna ut allmänna handlingar till den som begär det, såvida inte sekretess gäller. Bestämmelserna i personuppgiftslagen får inte tillämpas så att offentlighetsprincipen inskränks. Bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen står också över bestämmelserna i personuppgiftslagen.

Överföring av personuppgifter till tredje land

Det är i princip förbjudet att föra över personuppgifter för behandling till ett land (tredje land) utanför EU och EES. Det räknas som ett undantag om den som är registrerad lämnat sitt samtycke till överföring eller om överföringen är nödvändig på grund av vissa starkt vägande skäl.

Personuppgiftsombud

Den som ansvarar för personuppgifterna kan utse ett personuppgiftsombud som har som uppgift att se till att personuppgifter behandlas på ett lagligt och korrekt sätt. Personuppgiftsombudet ska bl.a. påpeka eventuella brister i behandlingen. Ombudet ska anmäla missförhållanden som inte rättas till efter påpekande till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet då det gäller behandlingen av personuppgifter.

Rätt till information

Alla har - med vissa undantag - rätt att få besked om ifall personuppgifter som rör en själv behandlas eller inte. Behandlas personuppgifter ska man få skriftlig information också om vilka uppgifter som behandlas, varifrån de har hämtats, varför behandlingen sker och till vilka mottagare eller grupper av mottagare som uppgifterna lämnas ut. En skriftlig ansökan ska skickas till den myndighet, det företag eller den enskilda person där man är registrerad och vara undertecknad av den sökande själv. Informationen ska lämnas inom en månad. Den är gratis och myndigheten eller företaget måste lämna information en gång per år. Personuppgifter får inte lämnas ut för att användas i direkt marknadsföring om man anmält att man inte går med på sådan behandling.

Rättelse av uppgifter

Den myndighet, det företag eller den enskilda person som ansvarar för personuppgifterna är skyldig att på begäran av den som är registrerad snarast rätta, spärra eller ta bort personuppgifter som inte har hanterats i enlighet med personuppgiftslagen. Det kan t.ex. röra sig om felaktiga uppgifter eller uppgifter som inte får behandlas därför att de är känsliga. Är man inte överens med den som ansvarar för personuppgifterna om uppgifterna ska rättas till eller inte, kan man anmäla det till Datainspektionen.

Tillsynsmyndighet

Datainspektionen är tillsynsmyndighet då det gäller behandling av personuppgifter. Som huvudregel ska all databehandling av personuppgifter anmälas till inspektionen. Undantag gäller vid bl.a. behandling i löpande text. Den som ansvarar för behandling av personuppgifter och som har tillsatt ett personuppgiftsombud behöver inte anmäla behandlingen. Datainspektionen får vidare föreskriva om undantag från anmälningskyldigheten i vissa fall.

